

Történeti források a Volga–Káma vidékéről a honfoglalás időszakában

Klima László

ELTE BTK Finnugor Tanszék

A Kelet-Európával és a vele keletről határos területekkel foglalkozó írott forrásokat a magyar őstörténet kutatói régóta tanulmányozzák. Alaposan elemeztek minden mondatot, minden szót, hátha tartalmaznak valamilyen adatot őseinkről. Kutatásaim során e forrásokhoz finnugor szempontból közelítettem, azokat a helyeket keresve, amelyek az erdőövezet finnugor őslakóiról tartalmaznak információkat. Fokozatosan beláttam, hogy az adatok egymástól elválaszthatatlanok. A Volga–Káma összefolyásának vidéke kultúrák találkozási pontja volt. E terület népessége minden égtáj felé élénk kapcsolatot tartott környezetével. Nyugat felé a Volgán finnugor népekhez lehetett eljutni. Észak felé a Kámán ugyanúgy. Az Urál déli oldalán átjutva Szibériába, és ott tovább haladva északi vagy keleti irányba szintén finnugorokkal, de szamojéd és török népcsoportokkal is kapcsolatba lehetett lépni. Dél felé haladva a steppén Khorezm, a Volgán Kazária felé vezetett az út.

A volga–kámái finnugor–török–oroszlós térség ma is létező, tanulmányozható kulturális jelenség. Kutatják nyelvészek (ezzel foglalkozott Bereczki Gábor) és néprajzosok is (pl. Andrej Golovnyov). A régió életében egykor az ősmagyarok is részt vettek. Ennek emlékei egyre-másra kerülnek elő a földből. Tarsolylemezek a Káma mellől és Szalehardból, az északi sarkkör vidékéről, meglepő kulturális keveredést mutató leletek Nyugat-Szibériából, Ujelgiből. Ezek után csak az a kérdés, hol és hogyan kapcsolódtak ehhez a térséghez elődeink. Talán segítheti kérdésünk megválaszolását, ha a burtász, vizú, arú és júrá népekre vonatkozó történeti forrásokat, valamint az újonnan előbukkant régészeti leleteket e szempontból is tanulmányozzuk.